

Nova šola v štajerskem dežel. zboru.

Pravo „cartano“ dete liberalcev je nova šola. Nihče se nje nebi smel dotakniti. Za njo gorijo in govorijo. Konservativni-katoliški poslanci, katere zato tudi kot klerikalce zmerjajo, pa so novi šoli kmalu iz začetka nasprotovali. Leta 1872 so v deželnem zboru rekli: „da za novo šolo ne dovolijo krajcarja ne, dokler se nova šolska postava toliko ne popravi, da bo zopet ustrezala pravičnim zahtevam, katere imajo do nje: stariši, dežela in sv. Cerkva“. Po teh besedah so odšli iz zbornice in pustili liberalce same. Tako so storili tudi letos, ko so 23. t. m. v razpravo prišle šolske zadeve. Konservativci, med njimi naš vrli g. Herman, niso hoteli biti nazoči. Liberalci so tedaj zborovali sami, med njimi tudi: dr. Vošnjak, dr. Dominkuš, dr. Srnce zraven Šnidršiča, Schmidta, Brandsteterja in se vé večno potrebnega Seidl-a. Človek bi mislil, da bo vse lepo gladko in mirno izišlo. Vsaj njim ni noben klerikalec ugovarjal. Ali glejte čudo! Liberalni gospodje so se sprli med seboj! Začeli so o novi šoli tako tužne in žalostne litanije, kakor da bi se bili v čiste klerikalce spremenili.

1. Najprvle so nekateri, zlasti bolj stari liberalci, z glavami majali, češ, da bi nova šola utegnula vendar le predraga biti. (aha!) Črno na belem so kazali, kako sedaj 8krat več za male šole plačujemo, kakor pred 4 leti. Vsi stroški so poskočili na 1 milijon in 33120 fl. Doneski iz deželne kase vedno narašajo. Leta 1871 smo izhajali s 64.975 fl., leta 1872 bilo je potrebnih že 227.737 fl., pred lanskim 332.724 fl., lani 410.000, letos pa 490.500 fl., skoro $\frac{1}{2}$ milijona. Ali to še ni vse. Drugo leto se bode vsem učiteljem, ki 5 let služijo, začel izplačevati petletninski izboljšek na plači. To bo zopet več tisoč goldinarjev potegnilo. Vrh tega je še 291 novih šol nasnovanih. V vsakem kotu že stavijo šolske gradove in sicer vse prenaplno. Povsod hočejo imeti več razredov in tedaj več učiteljev. Število učiteljskih služeb je v 4 letih od 922 poskočilo na 1584. Izmed teh je 431 služeb praznih, ker se šole hitrej stavijo in razredi množijo, kakor se novi učitelji izrežajo. Po malem bodo vse službe napolnjene. In tako utegnejo stroški za male šole deželo stati kakih 2 milijona goldinarjev na leto!

No, in takih strahovitih številčk so se stareji liberalci naposed vendar začeli bati. Zato so hoteli deželnemu odboru naložiti dolžnost, naj do prihodnega zborovanja nekoliko po deželi poluka; ali so ljudje z nasledki kaj zadovoljni ali ne, ali so kde kake napačnosti in posebno, če bi se stroški zamogli — polajšati. (aha!)

2. To pa je mlajše liberalce hudo razdražilo. Eden se je celo resno začel kregati, zakaj se sploh o novi šoli tako neprevidno govori. Klerikalci bi utegnoli to zvedeti in ljudi zoper novo šolo razdražiti, ker bi njim lahko rekli, da

so liberalci sami že — zoper njo. Prav smešni so pa bili tisti liberalni poslanci, ki niso zamogli zadosti nove šole najpoprej hvaliti in praviti, kako so nje naši ljudje strašno veseli. Kajti par trenutkov potem so novi šoli našeli grehov, kakoršnih smo dozdej le iz klerikalnih ust slišali. Očitali so njej, da se slovenščina zanemarja, da se s stavljenjem novih šol vse prenaplno postopa, da se število razredov prenaplno množi, da okrajno šolsko svetovalstvo nima skoro nobene veljavne besede pri šoli, da 8 let otroke v šolo phati vendar nikakor ne sodi. . . .

Tako so liberalni poslanci o novi šoli tožili! Sklenoli niso nič! Nas pa so ove žalostinke jako razveselile. One kažejo, da se je pri liberalcih zastran nove šole začelo daniti. Čedalje bolj sprevidijo, da utegnejo hoditi po krivi poti. To pa je prvo zamenje — poboljšanja.

Gospodarske stvari.

Branimo si vinograde in sadunosnike mraza ali slane!

Spomladanski mraz ali slano prištevamo najnevarnejšim sovražnikom svojih vinogradov in sadunosnikov. V kratkih urah so cele pokrajine poškodovane. Veliko milijonov dohodka je nagloma uničenih. Prav zavratno se bliža ta sovražnik v jasnih nočeh, preden solnce izhaja, mladim rastlinam, nježnemu brstju in rahlemu cvetju. Nagloma zamori premlado življenje rastlin; ob enem pa tudi nemilo pobere upanje premnogih rodbin. Naglo kakor blisk se drugi dan razlaga žalostna novica, da je slana po vinogradih že pobrala in upanje na sadovne pridelke pokončala. To je res žalostno za vsakega posestnika, katerega zadene. —

Ali našel je se pomoček! Treba ga je le previdno in zdatno porabiti. Iz mnogoletne skušnje namreč poizvemo, da slana le tedaj nastane, kadar je po noči — jasno. Tedaj se toplota, katero ima zemeljno površje, naglo v zrak izgubi. Rastline so brez pomoči zoper slano. Če pa je oblačno, tedaj se slane ni bati. Megleno ali oblačno nebo je zemlji in njenim rastlinam varna odeja. Kaj pa je storiti, če ove odeje ni, če je nebo vedro in jasno? No, tedaj se pa mora skrbeti, da se taka oblačna odeja pripravi na — umetni način. To se pa stori s kurenjem ali prav za prav s kadenjem. Tukaj se ima najprvle gledati na to, da napravljeni dim ostane blizu zemlje, da se na njo vleže. Dim tedaj ne sme biti — topel ali vroč. Marveč dim mora biti, kolikor le mogoče, težak, mrzel in gost. Topli in vroči dim kmalu izpuhti po zraku in ne pomaga nič. Težki, mrzli in gosti dim pa se vleže na zemljo in njo obrani slane. Zato ne velja tukaj kuriti z rečmi, ki dajajo veliko toplote in delajo močen plamen. Ne kuriti, kaditi pomaga zoper